

GEMEENTE TILBURG: Verbrede landbouw Nieuwe Warande

De maatregelen

- 5 agrarische bedrijven breiden hun agrarische productie uit met dienstverlening aan de stad:
 - zorg: dagopvang (4, 15 of 30 cliënten per dag)
 - detailhandel: boerderijwinkels met streekproducten (25, 60 of 250 m²)
 - recreatie: dag (3.900 dagrecreanten per jaar) of verblijf (2.000 gasten per jaar)
- verfraaien van het landschap en de erven; bomenrijen, heggen, houtwallen, rietoevers, recreatiepaden en het verwijderen van verloederde opstallen.

De gewenste kwaliteitsverandering / de doelstelling

- vergroting van het agrarisch productieapparaat door verbreding van activiteiten
- hogere arbeidsintensiteit door dienstverlening (meer arbeidsplaatsen voor laaggeschoolden)
- meer voorzieningen (zorg, winkel, recreatie) in een aantrekkelijker landschap

Belangrijkste resultaten van de MKBA

Het landelijke gebied de Nieuwe Warande is 700 hectare groot en begrenst het noordoosten van Tilburg stad. De Nieuwe Warande herbergt 26 agrarische bedrijven, 177 woningen of boerderijen. In het gebied zijn zo'n 10 schaalvergrotingen op komst door bedrijfsovername. De gemeente wilt voorkomen dat de percelen hierdoor rommeliger worden en het landschap schraler. Want dit zou conflicteren met de andere functie: aantrekkelijk wonen, werken en recreëren in de stad-landzone.

De oplossing werd gezocht in het vergroten van de dienstverlening aan de stad in een aantrekkelijker landschap. In de MKBA is het financiële en maatschappelijke rendement hiervan becijferd. Hiervoor is een projectalternatief (5 bedrijven die verbreden, 5 die schaal vergroten) vergeleken met het nulalternatief (10 bedrijven die schaal vergroten).

Uit de MKBA blijkt dat diensten op gebied van zorg en grootschalige winkels voor de stad rendabel zijn, voor maatschappij én ondernemer. Hiermee kunnen de ondernemers en gemeente direct aan de slag. Verder blijkt dat recreatie en kleinschalige winkels financieel niet rendabel zijn. Maatschappelijk zijn deze diensten wel rendabel. Hiervoor is dus een aanvullend verdienmodel nodig.

De grootste maatschappelijke baat is de toename van het woongenot voor de bewoners in het gebied door een aantrekkelijker woonomgeving. Andere grote baten zijn de extra winst voor de ondernemer en de vermeden uitkeringskosten door meer werkgelegenheid voor de gemeente.

Samenwerking en inbreng van stakeholders

Gemeente Tilburg, agrarische ondernemers, dorpsraden, ZLTO en Brabantse Milieufederatie
www.stedennetwerkstadslandbouw.nl

Leerpunten

'Baten ontstaan alleen bij een combinatie van voorzieningen en een aantrekkelijk landschap.'

'Financieel en maatschappelijk rendabel, dat is pas echte duurzaamheid!'

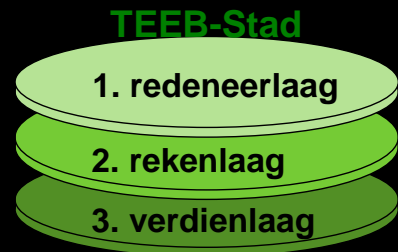
'Dienstverlening aan de stad: stad en land werken elkaar niet tegen, maar versterken elkaar.'

Wat is TEEB-Stad? De ontwerpende MKBA 'light' voor gemeentes!

TEEB staat voor 'The Economics of Ecosystems and Biodiversity'. Het is een internationaal traject waarin steden groenbaten en andere omgevingsbaten meenemen hun investeringsbeslissingen. De kosten van groene, blauwe en sociale maatregelen zijn doorgaans wel bekend zijn, maar hun baten niet. Hierdoor blijft het verleidelijk om plannen die op de tekentafel prachtig zijn aangekleed met groene, blauwe en sociale kwaliteiten, op de rekentafel van de exploitatiebegroting weer uit te kleden, omdat dat de kosten omlaag brengt.

De TEEB-Stad-methode is een lichte variant van de maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA), die door het rijk gebruikt wordt voor de evaluatie van grote projecten. Zij is speciaal toegesneden op investeringen in de kwaliteit van de openbare ruimte in gemeentes. Dit houdt onder andere in dat de nadruk ligt op het beredeneren van baten en niet op het berekenen ervan. Ook is er speciale aandacht voor het opsporen van mogelijkheden om baathouders te betrekken bij de groenfinanciering. De TEEB-stad-methode bestaat dan ook uit drie lagen: *redeneren, rekenen, verdienen*.

Waarom TEEB-Stad?

Met de MKBA-systematiek van het rijk is het ook mogelijk om groen- en andere omgevingsbaten mee te nemen in de besluitvorming. Waarom dan toch een speciale methode voor gemeentes? De drie belangrijkste redenen hiervoor zijn:

(1) de rijksmethodiek is heavy; ingewikkeld qua berekeningen, moeilijk te begrijpen en bovendien duur. De TEEB-Stad methode is light;

(2) de rijksmethodiek is meer een toetsende methode. TEEB-Stad biedt een ontwerpende methode. Projecten worden ontworpen vanuit de grootste potentiële baten samen met de baathouders.

Baathouders worden niet alleen uitgenodigd om mee te denken maar ook om mee te investeren;

(3) de relatie tussen een batig maatschappelijk saldo en duurzaamheid wordt niet gelegd: de TEEB-Stad-methode laat zien hoe op grond van kosten en baten bepaald kan worden of een project bijdraagt aan duurzaamheid.

Kwaliteitsborging: light qua studielast, maar heavy qua kwaliteit!

De TEEB-Stad benadering is gestoeld op internationaal wetenschappelijk erkende methode voor de economische waardering van ecosysteemdiensten: [zie www.teebweb.org](http://www.teebweb.org). Verder wordt bij baatberekeningen aangesloten op aanvulling op de leidraad OEI* voor waardering van natuur, water en bodem in maatschappelijke kosten-batenanalyses en het bijbehorende kengetallenboek. Het betreft dus de doorontwikkeling van een 'zware' methode naar passende praktijkgerichte 'lichte' werkwijze voor gemeentes.

* OEI= overzicht effecten infrastructuur

Voor wie?

De TEEB-Stad-methode is geschikt voor gemeentes, stadsregio's, woningcorporaties en andere lokale partijen die worstelen met investeringsvraagstukken op het gebied van natuur, water, herinrichting van de openbare ruimte, erfgoed, milieu, verkeer en vervoer, stadslandbouw etc.

Sluit u aan bij de Community of Practice!

TEEB-Stad is niet alleen een werkwijze, maar ook een werkgemeenschap. Verschillende gemeentes zijn reeds aangesloten bij de Community of Practice: Apeldoorn, Rotterdam, Delft, Amsterdam, Almelo, Haarlem, Den Haag, Eindhoven, Zwolle, Deventer Etc.

Wilt u ook deelnemen? Meldt u dan aan op: www.omgevingseconomie.nl

Hier kunt u terecht met vragen en ook een reeds uitgevoerde of nog uit te voeren casus uit uw gemeente aanmelden. Tevens kunt u hier (gratis) cases van andere gemeentes, de TEEB-Stad-handleiding en andere interessante documenten downloaden.